

A Magyar Királyság megszervezése

GEYSA I. DUX CHRISTIANOR HVNGARQ

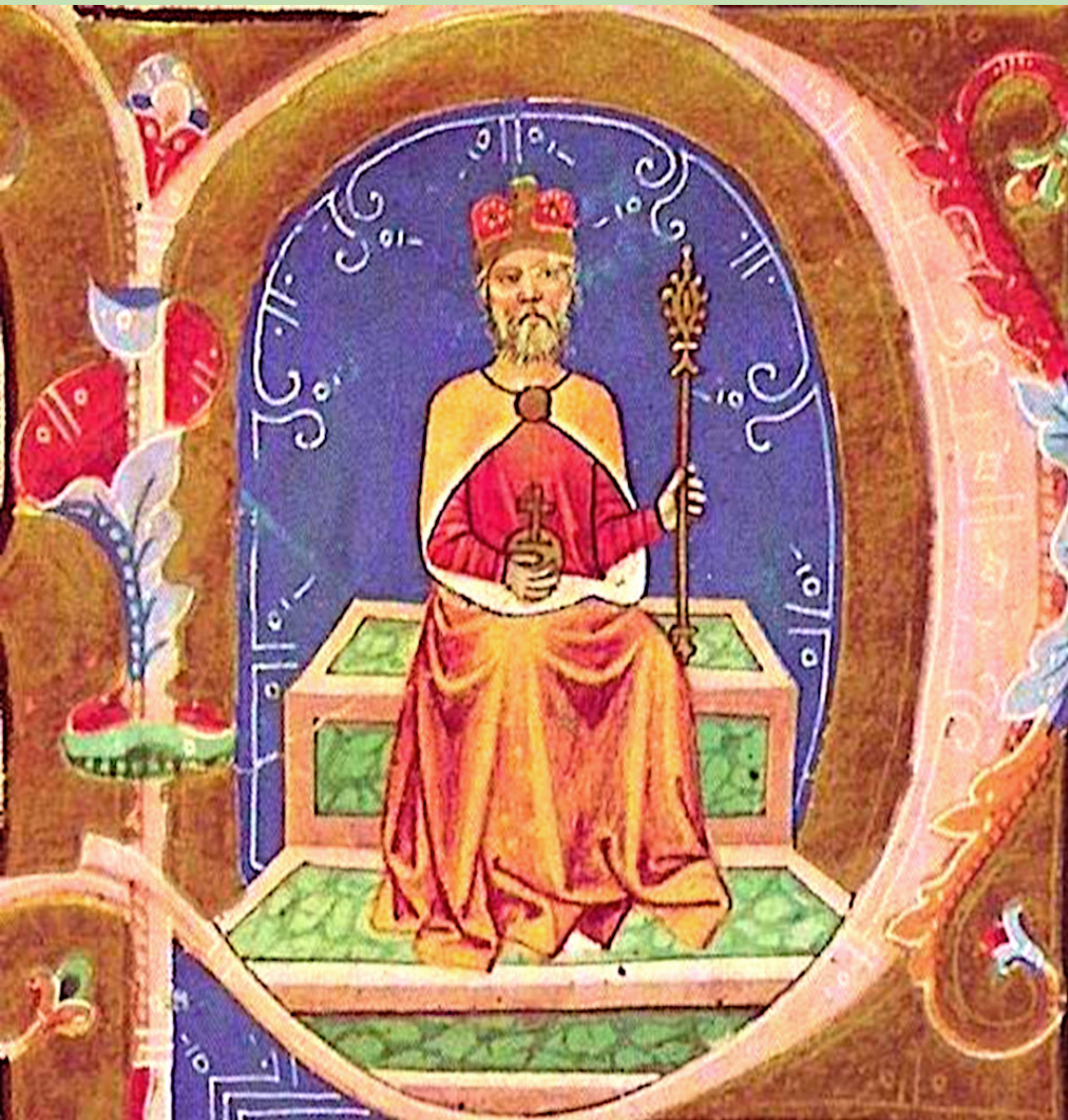
GEYSA

Géza nagyfejedelem (kb. 970-től)

„Elég gazdag vagyok ahhoz, hogy két istennek áldozzak.”

- térítés + államalapítás István király műve, de **Géza fejedelem** készítette elő
= Árpád dédunokája

- Lezárja a kalandozásokat
- Pogány vallású, de felismeri, hogy **békét kell kötnie** Európával
- 972 – követeket küld Nagy Ottóhoz, térítő papokat kér
- családját megkereszteltette
- Vajk fia számára megszerezte Gizella bajor hercegnő kezét

- fejedelmi hatalmát az egész országban elismertette ↔ kegyetlen
 - szakít a szeniorátus rendjével
- a primogenitúra alapján elsőszülött fiát, Vajkot jelöli utódjának

**Benczúr Gyula,
Vajk megkeresztelése, 1875**

I. (SZENT) ISTVÁN

997–1000: nagyfejedelem

1001–1038: király

I. A királyi hatalom kiterjesztése

➤ **Legyőzi az ellene lázadó vezéreket:**

- Koppány (unokatestvére)
- Gyula (nagybátyja, Erdély vezetője)
- Ajtony (Marosvidék ura)

II. A keresztény királyság megalapítása (koronázás)

III. Az egyházszervezet (egyházmegyék)

IV. Az államszervezet (vármegyék)

V. A trónutódlás

A Bambergi lovas – az egyik hagyomány sz. Szt. István (13. sz. eleje)

I. A királyi hatalom kiterjesztése (Koppány, ifj. Gyula, Ajtony)

- A szeniorátus elve alapján Koppány, a somogyi részek ura magának követeli a hatalmat
- Vajk legyőzi (Koppány meghal a feltehetően Veszprém mellett sor kerülő csatában), holttestét felnégyelteti (Veszprém, Győr, Fehérvár, Erdély)

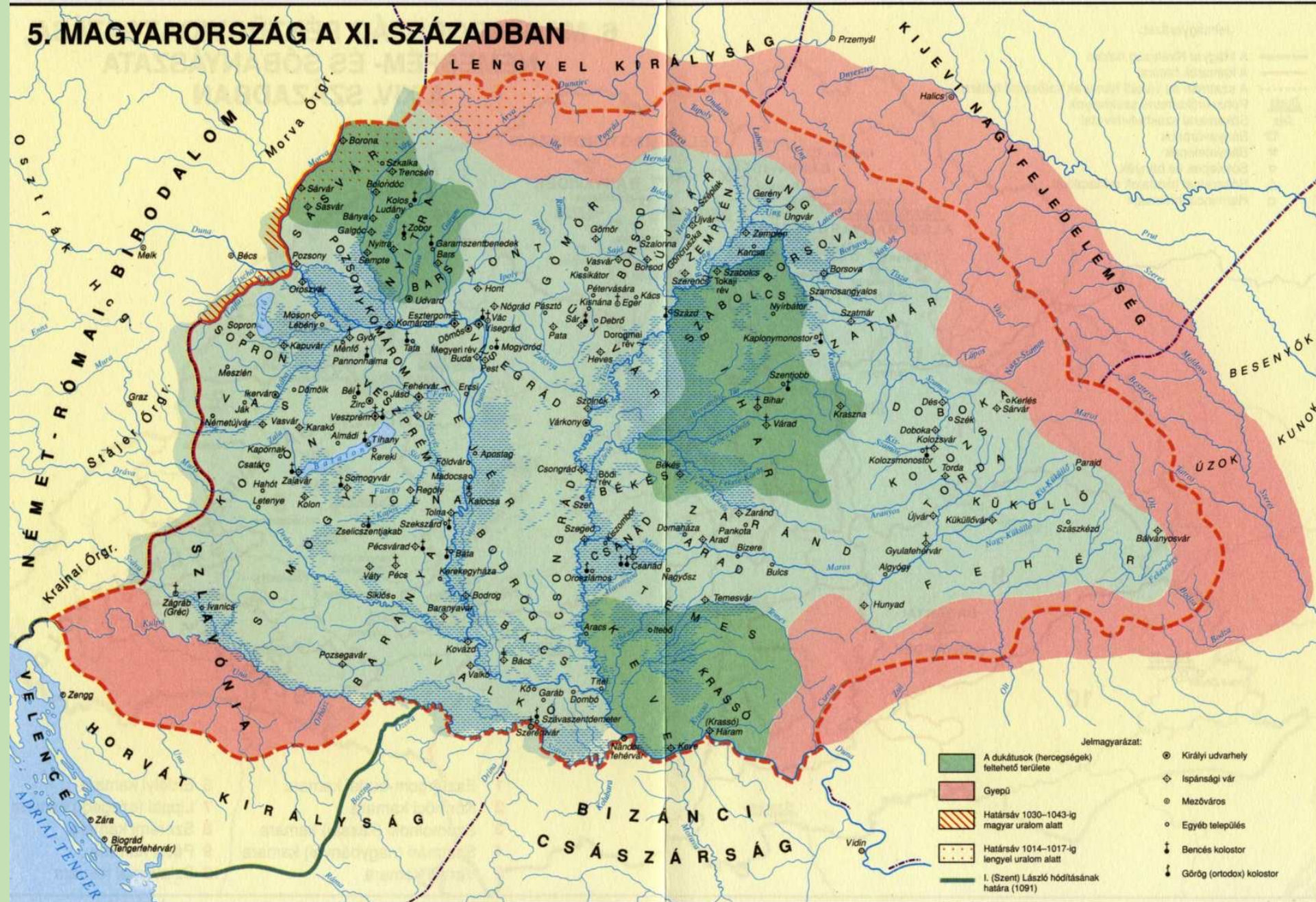
Szent István lefejezteti Koppányt (miniatúra a Képes Krónikából, 14. sz.)

Szent István letartóztatja az erdélyi Gyulát (miniatúra a Képes Krónikából, 14. sz.)

- 1003 – harc Prokuj Gyula, saját nagybátyja ellen
- legyőzi, családjával együtt fogságba ejti, sóbányáit, földjeit elkobozta.
- keresztény térítés megkezdése

5. MAGYARORSZÁG A XI. SZÁZADBAN

→ véget ért a törzsek különállásának korszaka

→ a királyi hatalom egységesen kiterjedt a Kárpát-medencére

II. A keresztény királyság megalapítása (koronázás)

- koronát kér II. Szilveszter pápától
- 1001. év újév napján – koronázás Esztergomban

Szent István koronázási jelvényei

- 1. Korona (12. sz. vége)**
- 2. Lándzsa / Jogar (13. sz.)**
- 3. Országalma (14. sz.)**
- 4. Palást (István-kori, 1031-ben készült)**

Koronázási palást. Részlet

»Koronázási jelvények» ekkhez.

III. EGYHÁZSZERVEZÉS

- A németországitól független egyház megteremtése
- Két **érseki egyházmegye**: esztergomi, kalocsai
+ nyolc **püspökség**: Veszprém, Pécs, Győr, Eger, Vác, Csanád, Bihar (Várad), Erdélyi
- Bencés **kolostorok**: Pannonhalma (legelső alapítás), Pécsvárad, Zalavár, Veszprémvölgy
- egyház jövedelme: a tized + földbirtokok

Magyarország egyházszervezete I. (Szent) István király uralkodása végén (1038)

III. Az egyházszervezet (egyházmegyék)

Esztergom

- Betiltja a pogány szertartásokat
- Minden tíz falu köteles templomot építeni és templomba járni
- A Magyar Egyház vezetője az esztergomi érsek lesz

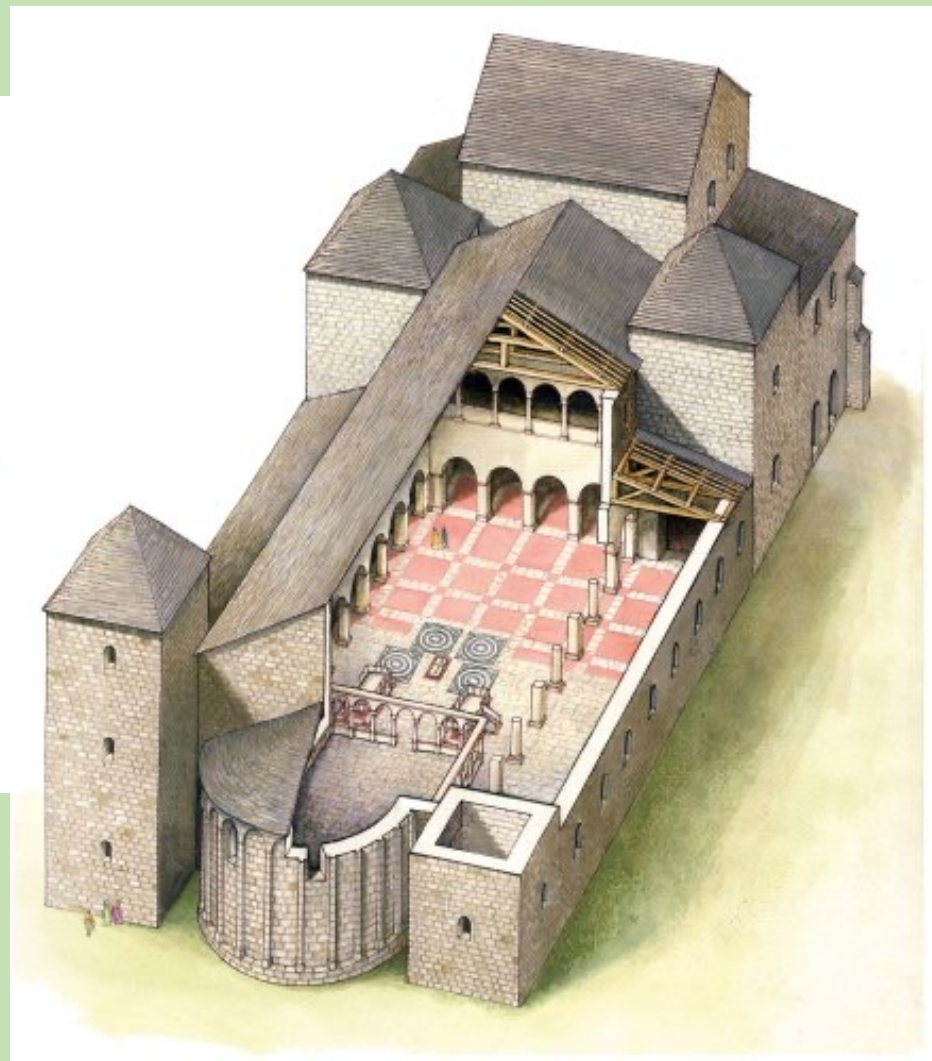

Gyulafehérvár.

**10-11. századi
(?) templom**

A székesfehérvári bazilika romjai

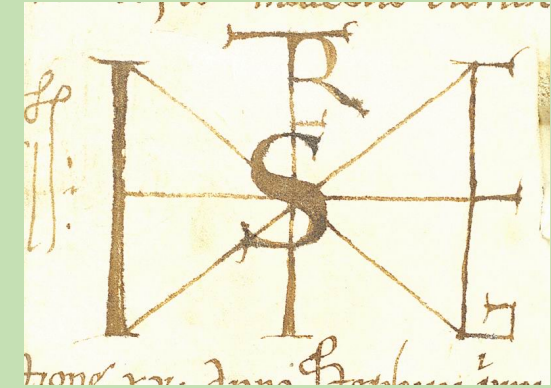
**A székesfehérvári királyi bazilika a 11. században
(rekonstrukció)**

A pannonhalmi bencés apátság

I. István király adománylevele a pannonhalmi apátságnak (1002)

és névjegye

IV. Megszervezi a Magyar Államot:

- Az ország területét vármegyékre osztotta fel, élükön az ispánokkal
- Megszervezi az adózást, pénzt veret
- Törvénykönyveket, okleveleket adott ki

➤ Külpolitika:

- Szövetséget köt: Velence, Bizánc.
- Megvédi az országot Konrád német-római császárral szemben aki rátámad

Szent István törvényei

„Aki a kántorbőjtön húst eszik, egy héten át böjtöljön bezárva, ha pedig pénteken eszik húst, egy héten át böjtöl sötét tömlöczben.”

„A boszorkányt vigyék az egyházhoz és adják át a papnak, ki megböjtölteti és a hitben oktatja.”

„Ha valaki haragra gyulladva vagy döllyfősségtől kevélyen szándékos gyilkosságot követ el, tudja meg, hogy tanácsunk végzése szerint száztíz aranypénzt fog fizetni. Ebből ötvenet a király kincstárába kell vinni, ötvenet adjanak a rokonoknak, tizet pedig a bírának és közbenjáróknak ajándékozzanak. A gyilkos ezenfelül az egyházi törvények rendelkezése szerint vezekeljen. Ha pedig valaki véletlenül öl meg bárkit is, tizenkét aranypénzt fizessen, és ahogy az egyházi törvények parancsolják, vezekeljen.

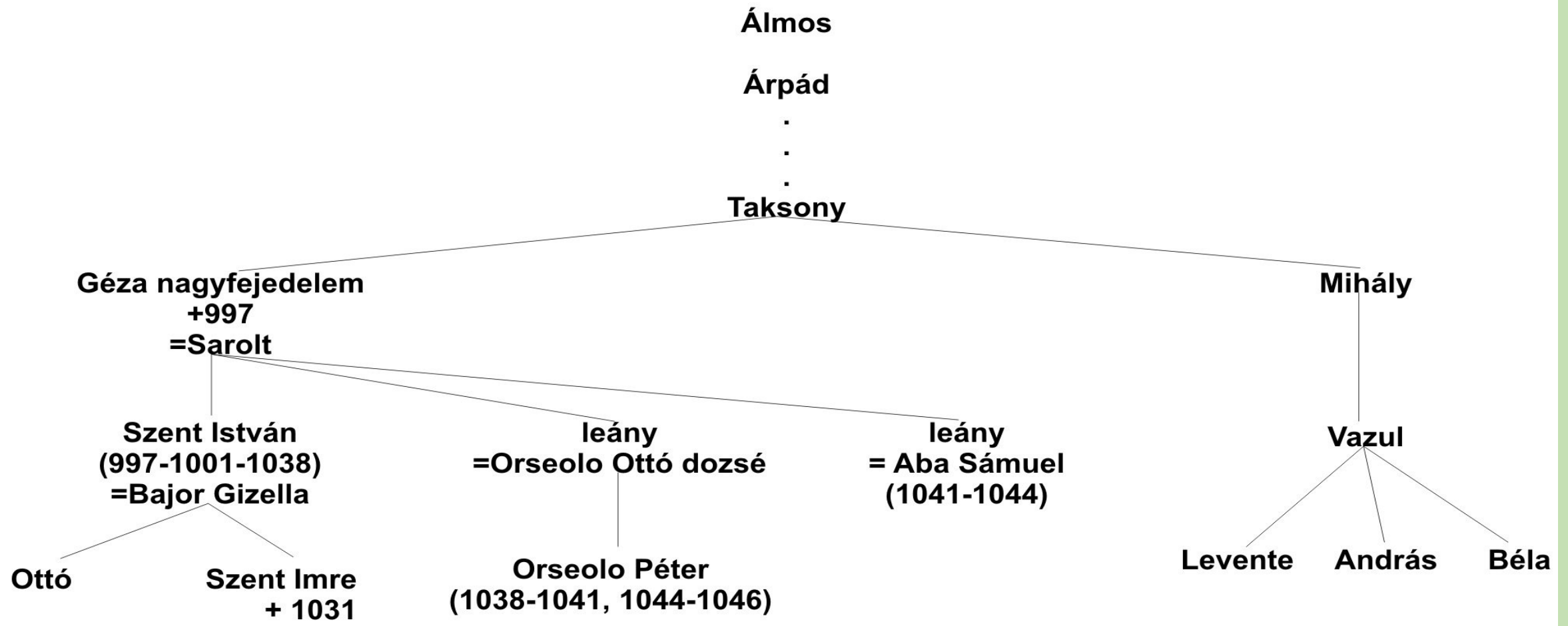
Ha valakinek a szolgája másnak a szolgáját megöli, a (gyilkos) szolgát adják át a (megölt) szolga helyébe, vagy váltsa meg (ura) és (a gyilkos) vezekeljen, ahogy mondtuk.

Ha pedig szabad (ember) öli meg valakinek a szolgáját, adjon más szolgát, vagy az értékét térítse meg, és az egyházi törvények szerint vezekeljen.

V. A trónutódlás

➤ Öröklési problémák:

- Egyetlen fiát, Imre herceget vaddisznó öli meg vadászat közben
- Unokatestvérét, Vazult megnyomorítja, fiait száműzi
- Unokaöccse, Orseolo Péter követi a trónon

siint. decimo kalendas Iulij
De morte scilicet Emmerici du-
cis. et de oratione octon vaxul.

- **Vazul megvakíttatása**
 - nem büntetés, hanem politikai fegyver trónkövetelők hatástalanítására (bizánci szokás)
- utóda: Orseolo Péter

Imre herceg temetése (1031)
Vazul megvakíttatása (1032?)

Miniatúrák a Képes Krónikából

KÖVETKEZTETÉSEK

- 1083-ban szentté avatták
- Magyarország a keresztény Európa része lett

Szent István
szarkofágjának
hosszanti oldala (11.
sz.), Székesfehérvár